مسئوولیت متن و شکل بدوش نویسندهٔ مضمون میباشد، عقیدهٔ نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاین نمی باشد.

ژباړه: ع/ شیرزوی ۲۰۲۱/۰۳/۱۰

په افغانستان کې د جګړې او نا امنيو مهم علتونه

څلورمه او پاتې برخه:

انګليسانوډير کلونه ځانونه قسماً د افغانستان د سیاست څخه لیرې وساتل تر څو په ۲۰۰۱ م کال کې دبُن په کنفراس کې د افغانانو له پاره انګريز يې د سرپرست او متوالي په توګه د خاشخاشود کرلو، توليد او مخدره توکو د مقابلې له پاره په افغانستان کې وټاکل شوه.انګليس لومړني هيواد وه چې د هلمند ولایت د موسی قلعه په ولسوالي کې د طالبانو سره هوکړه ليک امضا کړاو ددې سيمي امنيتي چارې يې طالبانو ته وسپارلي او خپله ځواکونه يې د امنيت يوې خوا وسائل او پخپله دوې (انګليسانو) د موسی قلعه د کانو په سپړولو باندې لګه :« اورانیوم » باندې پيل وکړ همدارنګه انګريزانو د امريکايانو څخه دمخه د افغانستان د خلکو دوښمانانو سره معامله وکړه او طالبان يې د يوې تاثير اچوونکې ډلې په حيث په رسميت ويژندل.
انګليسان چې همدا اوس ځانونه په اصطلاح د پاکستان پر پرتله د افغانستان د خلکو ملاتړې بولي د ډيورند د فرضی کرښې ترسيمولو تخم يې د سيمې د خلکو تر منځ وکره چې ددې فرضی کرښې رسمول د کابل او اسلام آباد تر منځ يو د ډيرو مهمو چارو څخه دی چې د ۱۹ پيړی په آخرکې ۱۸۹۳ م کال کې د انګليس د يوې چلواتې (دسيسه) د تزاری روسي سره د سيالی په وجه د امير عبدالرحمان خان او انګريز له خوا زاړه ډيپلومات (هنري مورتيمرديورند) امضا شوه.
د نولسمي پيړی په پايله کې تزارې روسيې او برتانيا په افغانستان کې د خپلُو ګټو د تامينولو په خاطر هندوستان ته د ننوتلو دروازې په سترګه د منځنی هيوادو ته نقشه رسموله. لومړې روسانو د يوه سياسي تړون په قالب کې د وخت حاکم امير دوست محمد خان سره په افغانستان کې د کورنې لاسوهنې زمينه يې برابره کړه، دروسي هيواد اد کړنه برتانيا ته د منلُو نه وه او ددوې دا کړنه ددې سبب شوه چې پر عبدالرحمان خان زور او فشار راوړی او د پښتونستان د ويش نقشه (د ديورند فرضی کرښې) نقشه پلې کړی. برتانيا د هندوستان د سرحداتو د تعينولو په بهانه چې د انګليس تر استعمار (ښکيلاک) لاندې وه امير يې دې ته مجبور کړ چې دا سند امضا کړی او پښتون قوم په سيمه کې په دوو برخو او ټوټو وويشي، دا فرضی ليکه د يوې لويې فتنې او اختلافاتو تومنه د افغانستان، هندوستان او برتانيا تر منځ وګرځيده، انګريز د يو منظم پروګرام لاندې د افغانستان څخه يې يوه لويه برخه پښتانه او د بلوچستان څخه هم پرې کړه او ورسته د هندوستان د تجزيې په ۱۹۴۷ م کال يې داسې عمل تر سره کړچې پاکستان د هندوستان سره د ځمکې مشکل لری او د افغانستان سره هم.
په حقيقت کې د انګليس دا فتنګر عمل پښتون ميشتې سيمې پر ددو برخو وويشلې چې يوه برخه يې په افغانستان او بله يې په هندوستان کې د انګليس تر استعمار لاندې پاتې شوې. په تيرو کلونو کې د امريکا، انګليس او ورسره ملګرو يې او ددوې نظامی حضور په افغانستان کې دا نه چې د بهرنيواو وطني پردې پالو په لاسونو بل شوې اوريې مر نه کړنوريې هم د پطرولو سطلونه پرې واړول. تر څو ددې ناروا لارې څخه د نا امنيو په هياهوې کې د هيواد زيرمې او معدنونه چور او تالان کړی، اوس برتانيا په هغه لټه کې دې تر څو د افغانستان د ميرنې ولس څخه د خپل درنې او ننګيې ماتې بدل واخلي.

چين :

د چين هيواد د غوری مسلمانانو ځواکمن کيدو او د هغوی سمبالښت په اسلامی تندو افکارو يو لړ ستونزې د چين هيواد ته راټوکولې دي، د چين هيواد د شانګهای په غونډه کې هڅه وکړه چې هغه هيوادونه وهڅوي چې د افغانستان په صلح کې خپلې ګټې موندلې شي،د شانګهای تړون په ۲۰۰۱ م کال رامنځ ته شوه غړي هيوادونه يې روسيه، چين، ازبکستان، تاجکستان، قزاقستان،قرغيزستان دي. دا يو دولتي سازمان دی چې د ګډو امنيتي مرستو پر بنياد رامنځته

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولئ

شوی دی، یو لړ هیوادونه لکه: مغولستان، پاکستان او ایران د څارونکو په توګه دې سازمان سره یو ځای شویدی دي. خو کومه صلحه چې روسیه، چین او د مرکزی آسیا هیوداونه یې تعقیبوي کوم مثبته پایله به ونه لری.
د چین هیواد په افغانستان کې د خپلو اقتصادي ګټو له پاره څو اړخیزه هڅو ته دوام ورکوي خو د ګران افغاستان ناوړه امنیتي حالاتو دوه لویې او بنسټیزي پروژې لکه : (مس عینک او د آمو د سیند) د ګازو پروژو ناکامیدل وه.
د چین هیواد د طالبانو سره څو تاکتیکي تړونونه تر سره کړی، طالبانو چین ته ډاډ ورکړی دی چې د « ایغوریانو» سره به هیڅ ډول مرسته نه کوي، د چین هیواد پدې هم باوری دی چې د امریکا د ماتې ورسته به دوي ته ډیر ښه فرصت په لاس ورشي چې د (ګوادر او کندهار) په لویه لاره پانګونه وکړی، ځکه چینایان د امریکایانو هرې ګړنې ته د شک په سرګه ګوري.د چین د هیواد ډیري مهمې موخې په افغانستان کې دا دي چې ثبات او امنیت بیرته راوګرځي او د یو لوی لوبغاړې په بڼه پدې سیمه کې و ځلیږي او د هر ډول بهرنیو لاسوهنومخه په هیواد کې ونیسي.
پدې اړه یو چینایي کار پوه (اند رواسمال) داسې وایې.
(که چیري تاسې غواړی چې د مرکزی آسیا په سیمه کې د یوې اقتصادي سرچینې د خلا صیدو په تمه یاست په پیل کې تاسو باید په افغانستان کې د ضرورت وړپانګونه تر سره کړی، د چین هیواد هیله من دی چې خپله ویره په اقتصادي، نظامي، سیاسي، تجاری او امنیتي پلوه لیرې کړی) کار پوهان پدې باوری دي چې د چین او هندوستان مرستې یو صریح عکس العمل به د امریکا او پاکستان له پاره وي، دا ځکه چې لوړپوړې امریکایان نه غواړي چې د سیالي کمربندې پروژې په رامنځ ته کیدو یوه بله لاره د چین، امریکا او هند او بله اقتصادي پروژه چې د آسیا لویه وچه ده د سړې جګړې په میدان بدل کړي او د بلې خوا پاکستان هیڅکله نه غواړي چې د هندوستان هیواد دې په افغانستان کې نفوذ ولری.

د څلورمې برخې پای.

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولـئ